

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Рівненський державний гуманітарний
університет
Філологічний факультет
Кафедра української літератури

Назва дисципліни / освітнього компонента

«Метафоризація хвороби в українському
літературному дискурсі»

Освітня програма

«Українська мова і література, психологія» за
спеціальністю 014 Середня освіта

Компонент освітньої програми

Вибірковий

Загальна кількість кредитів та кількість
годин для вивчення дисципліни

3 кредитів / 90 годин

Вид підсумкового контролю з

залік

Мова викладання

українська

Викладач

Ірина Анатоліївна Бестюк, доцент кафедри
української літератури, доцент, к.філ.н.

CV викладача на сайті кафедри

<http://www.rshu.edu.ua/kafedry-if/kafedra-ul/sklad-kafedri-ul/121-personalii/1183-bestyuk-iryna-anatoliivna>

E-mail викладача

iryna.bestyuk@rshu.edu.ua

Відправною культурно-антропологічною тезою курсу слугує твердження Сьюзен Зонтаг про «хворобу як метафору», про «використання хвороби як образного вислову, або метафори», ілюстративні докази якої дослідниця черпає із творів світової літератури (Теофіля Готьє, Андре Жіда, Томаса

Манна, Льва Толстого, Франца Кафки та ін.), фіксуючи таким чином туберкульоз, рак, божевілля і СНІД як соціокультурні маркери певної епохи.

Студія Сьюзен Зонтаг «Хвороба як метафора» слугує своєрідною оптикою для аналізу українських художніх творів. Йдеться про інтерпретації божевілля в *романтичній* лектурі Т.Шевченка («Причинна» (1841), «Слепая» (1842), «Відьма» (1847), «Марина» (1859)). Стани зміненої свідомості, невротичні розлади, меланхолію – у національних і європейських творах *раннього модернізму XIX – початку XX* («Андрій Лаговський» (1905) А.Кримського, «Перехресні стежки» (1900) І.Франка, «Блакитна троянда» (1896), «Одержима» (1901), «Кассандра» (1907) Лесі Українки). Психоаналітична проблематизація хворого тіла й хворої свідомості сягає історіософських узагальнень хворого суспільства у контексті наступної *поствоєнної епохи високого модернізму 1920–1930-х років*, або «Розстріляного Відродження» («Санаторійна зона» (1924) М.Хвильового, «Недуга» (1927) Є.Плужника, «Вуркагани» (1927) І.Микитенка, «Честь» (1930) М.Могилянського, «Повість без назви» (1933) В.Підмогильного). Повноформатно ця тема представлена у *постмодерній* культурі, зокрема в кінематографі й літературі: божевілля, онкозахворювання, інклюзія, епідемії тощо маркують культурне й соціальне помежів'я XX і XXI ст. («Хвороба Лібенкрафта (Morbus dormatorius adversus)» (2010) О.Ірванця, «На запах м'яса» (2013) Люко Дашвар, «Імітація» Євгенії Кононенко, «Біографія випадкового чуда» (2012) й «Забуття» (2016) Т.Малярчук, «ДНК» (2016); «1984» Дж.Орвела, «Квіти для Елджерона» Д.Кізі та ін.).

Мета і завдання дисципліни «Метафоризація хвороби в українському літературному дискурсі» націлені на формування високої читацької культури, а також – емпатії, гуманного ставлення до світу й толерантного – до себе.